

De Wondere Vogelwereld van O.C. Hooymeijer.

Op zoek naar nieuwe vogels

Waarde lezer en liefhebber van de niet-bestaande vogel. Het zal wel even schrikken zijn geweest bij het openslaan van de middenpagina van uw ochtendblad. Niet de, zoals gewoonlijk, prachtige kleurenplaat van een gevederde vriend, maar een afbeelding van het door weer en wind getaande, kalende, warrige hoofd van uw wekelijkse ornithologische verteller. Zoals de kop boven dit stukje reeds verradt: ik stop met mijn column. Na 57 afleveringen ga ik mij weer richten op het opsporen van de diverse niet-bestaande vogels waarvan ik het bestaan ken, maar die ik nog niet uitvoerig heb bestudeerd, beschreven én gevangen in oliepastel en inkt.

De versoepeling van de coronamaatregelen, mijn dubbele inenting en een geldige QR-code op mijn telefoon, maken het mogelijk om weer reizen door Europa te maken op zoek naar de vogels die reeds lange tijd op mijn waarnemingsverlanglijst staan. Dit zijn onder andere: Zweedse Hôr, Tekerpikker (Wrattenkoning), Ribbelbardijn, Doelmannetje, Smeerkat, Wateraar, Gewone Blankborst, Spaanse Jan, Acrobaatje, Zwartkopgeil, Graat, Krultepel, Pluiskop, Rondkopleeuwje, Voorndief, Krimpel, Bont Houtje, Bruinstaartmoker, Grote en Kleine Steenvlek, Visbrank, Steenbrank, Zeebrank, Boombrank en Muisbrank en de Kuifoorfluum.

Met name het speuren naar de zeer zeldzame Vleermuisuil, een in de onherbergzame, uitgestrekte oerbossen van Transsylvanië leven-

de nachtvogel, zal een enorme tijdrovende onderneming worden met een zeer kleine slagingskans, daar de enige meldingen van zijn aanwezigheid afkomstig zijn van nogal dronkzuchtige, in grote eenzaamheid levende Roemeense schapen- en geitenhoeders.

Voorts ben ik gevraagd om als algemeen adviseur plaats te nemen in de stuurgroep Ornithologische Ethologie en Aviale mutaties aan de Universiteit van Leuven, waar men in het grootste geheim werkt aan proeven met Koekoeken, teneinde deze vogels via zeer ingewikkelde klonings- en DNA-kruisings technieken van hun uiterst irritante gewoonte, om hun eieren in de nesten van kleine waardvogels als Bermfluit, Meut en Akkertje te leggen, te bevrijden. Ook experimenten om roofvogels als Bloedrug, Bergalbrak en Zwartkopwinger door middel van kruising met noten- en fruitetende Braziliaanse Langstaartpecari's van hun nogal wrede jachtpatronen en de daarmee onlosmakelijke verbonden vleesconsumptie af te brengen, boeken al positieve resultaten. Zo worden er binnen niet al te lange tijd de eerste vegetarische roofvogelkuikens verwacht!

U zult begrijpen dat niet alleen mijn agenda overvol is, maar dat ook mijn hoofd regelmatig overloopt. Ik wens u allen het beste en wellicht tot ziens! En vergeet vooral niet: 'A spritu videt plura avium', ofwel: 'Een vrije geest ziet meer vogels'!

Met een fluitende groet,

O.C. Hooymeijer

Vogeltrek reportage

Een wespendif, een zeldzame roofvogel, kreeg een zender waarmee onderzoekers haar gangen kunnen nagaan. Ze werd vermist en dood gewaand. Maar na vijf jaar is ze teruggevonden. Haar zender bleek nog prima te werken.

tekst **Koos Dijksterhuis**

Wespendieven zijn grote roofvogels die in Nederland broeden en in tropisch Afrika overwinteren. Ze vliegen twee keer per jaar 5000 kilometer om de winter in een klein bos door te brengen. Dat geldt althans voor Wit B, een wespendifenvrouwje met een zender op haar rug. De vogel leek jaren van de aardbodem verdwenen.

Roofvogelaar René Riem Vis kwam tot zijn verrassing een foto van de vogel tegen op internet. Hij had haar vijf jaar eerder geringd. "Ik dacht dat ze dood was, maar herkende haar aan haar witte pootring met een B erop", vertelt hij. Behalve een ring draagt Wit B een lichtgewicht zendertje, dat Riem Vis' collega Willem van Manen van Sovon Vogelonderzoek haar had omgegor.

Zo'n zender peilt ieder kwartier de positie, die in een logger wordt opgeslagen. Onderzoekers kunnen de vogel daarmee volgen, zij het niet 'live'. Om de gegevens te bemachtigen, moeten ze de logger uitlezen met een ontvanger. Daarvoor moeten ze in de buurt van de vogel zijn. Wespendieven lenen zich daar wel voor, want die zijn behoorlijk honkvast. Om te nestelen keren ze vaak terug naar de omgeving van hun vorige nest. Maar Wit B vertrok en werd niet meer gezien. Tot Riem Vis haar op internet zag, gekiekt door een vogelaar.

Riem Vis lichtte andere onderzoekers in, en Wit B werd gevonden op een nest in een dennenboom. Het vinden van zo'n nest is moeilijk. Wespendieven leven verborgen in het bos en vliegen tussen de bomen door van of naar hun nest dat ze hoog in een naaldboom bouwen. Dit nest zat in het Drentse onderzoeks-terrein van Willem van Manen, die bekendstaat als bomenklimmer. Hij klom een naburige woudreus in, om in de top een ontvanger te bevestigen. Tot vreugde van de roofvogelaars werkte de zender nog en konden ze vier jaar aan gegevens peilen. "Dat duurde een week", vertelt Van Manen, "want Wit B zat niet altijd op haar nest." Vier jaar lang was Wit B ieder kwartier te lokaliseren. "Geweldig", vindt Riem Vis. "We hebben wel meer wespendifen gezen-

derd, maar nauwelijks vrouwtjes. Die laten zich moeilijker vangen." Dat vangen gebeurt op de grond, waar een mannetje dan poolshoogte neemt, terwijl een broedend vrouwtje aan haar nest gekluisterd blijft. Waar hing Wit B al die jaren rond? Van Manen laat het zien op de kaart van Google Earth.

Wit B zoekt 's winters in dat immense Afrika telkens dezelfde plek op. Bij de grens van Guinee en Liberia bracht ze van 2016 tot 2020 alle vier de winters door in een gebied van hooguit 8 vierkante kilometer. Als Van Manen inzoomt blijkt ze er in een geïsoleerd plukje regenwoud te bivakkeren, omgeven door savanne met dorpen.

"Ze heeft in Afrika een paar opvallende dingen gedaan", vindt de onderzoeker. "In 2017, 2019 en 2020 vloog ze ineens 237 kilometer recht naar het zuiden, waar ze zes of zeven weken rondhing. Elke keer kwam ze daar 3 januari aan, wonderlijk toch?"

Ze heeft in Afrika opvallende dingen gedaan, vindt de onderzoeker

Op 12, 18 en 21 februari keerde ze terug naar haar winterplek. Alleen in 2018 maakte ze dat uitstapje niet." Dat jaar haalde ze een andere stunt uit. Op 1 maart koerste ze noordwaarts, stakte na 100 kilometer en bleef twee dagen hangen in de buurt van de plaats Gueckedou. Ze maakte rechtsomkeert, om op 25 maart opnieuw te vertrekken. Ditmaal pauzeerde ze na 50 kilometer. Daar hing ze drie weken rond op hooguit één vierkante kilometer. Pas op 16 april vervolgde ze haar vliegreis naar Nederland.

Was er op die vierkante kilometer een overvloed aan voedsel? Waarom nam ze er in 2019 en 2020 dan geen kijkje? Had ze tegenwind? Of was ze door bijvoorbeeld droogte verdreven van haar vaste stek? In 2019 en 2020 kon ze daar wel weer terecht. De onderzoekers zouden haar in Afrika moeten opsnorren, om de omstandigheden te inventariseren.

Op de kaart zijn haar trekroutes in verschillende kleurtjes te zien, twee per jaar: lente en herfst. De